

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/aparat-bezpieczenstwa/38623,Po-wojnie-w-kleszczach-wolnosci.html>

Dodatek historyczny IPN
Nasz Dziennik 10/2008 (17)

Po wojnie – w kleszczach wolności

Dziś proponujemy teksty o skomplikowanych, powielanych losach niepodległościowej inteligencji po wojnie, zarchiwizowanych doświadczeniach o wojnę Polską. Ażury zostali aresztowani i skazani przez komunistów na śmierć. Dądz z własnej woli powrócił do Ojczyzny z Zachodu. Wśród ówczesnych bohaterów widać jedni (jak Jerzy Kosiniak) pozostał niezłomny do końca, niektórzy natomiast (jak Franciszek Pułacki) nie wytrzymał presji, dał się złamać, zasłużył na miano zdrajcy.

Krzysztof A. Techman, IPN Rzeszów

Niezlomni i złamani...

Władze komunistyczne wobec powracających do kraju żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych

Po wieloletniej demobilizacji i formalnym rozwiązaniu Polskich Sił Zbrojnych w latach 1945-1947 wracający powojenni z Zachodu do Polski opieranej przez komunistów i Związek Sowiecki żołnierzy byli jako powozni zaprzeczani dla władz i systemu w kraju.

Już 10 sierpnia 1945 r. zostały podpisane przez ścisłą „Rokę” Zyrardzkiego, szefa MOC, „Instrukcje dla kierowania kadrą oficerską Wojska Polskiego”. Stwierdzono tam, iż korpus oficerski LWP miał być nie tylko doskonale wyszkolony, ale i ideowo i politycznie wychowany. Do LWP mieli mieć wstęp członkowie NSZ oraz oficerowie AK ze sztabów i dowództw. Niezgodnie z tymi wytycznymi oficerowie starający się o pracę mogli liczyć, że w kraju będą służyć w LWP przed 1950 rokiem. Żad oficerów rezerwy wojska przedwojennego miano powołać jedynie w razie potrzeby po odpowiednim przeszkoleniu.

Jednak wszystkich przedwojennych wojskowych władze odmówiły, a zwłaszcza polską oficerów, tzw. „instrukcja” MOC (MOC), traktowała jako potencjalnych wrogów „Judy przysięgłego masł i wsi”, „wrogów klasowych”, „elementy obcy i szkodliwy”. Na planowym miejscu były oczekiwane oficerowie PZS na Zachodzie, których określano gościnnie mianem m.in. „andersonów”, „maszkowców” (od gen. Maszkowa „dowódcy” (od) Odstępu B Szabla (Głównego, czyli wywiadu) i „szkodliwy” (od) Odstępu VI, współpraca z krajem).

Podjęto w stosunku do wszystkich oficerów polegających służbę w LWP przewidziano różne formy „rozpracowania”, m.in. wprowadzając agentów, zakładając „stażnię kontrolno-obszerną” (B. Piłsudski, od początku 1947 r. wszyscy żołnierze PZS, którzy nie służą w „odrodzonej” wojsku, byli systematycznie sprawdzani przez specjalny aparat MSP (Szpiegów) lub Informacji (jeżeli pełni służbę). Pojawie wszystkim ustalano ich tożsamość, gdzie zamieszkuje i pracuje, z kim się kontaktuje. Następnym etapem było zakładanie rozpracowania: powołaniego i/o grupowego.

Continuando na s. 11

Po wojnie - w kleszczach wolności

OKRES HISTORYCZNY

(1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej

31.10.2008

COFNIJ SIĘ